

PIETRYČIŲ LIETUVOS LENKŲ LIAUDIES DAINOS

Rimantas Sliužinskas

Vilnijos krašte daug liaudies dainų dainuojama lenkiškai. Tautosakininkai ir kraštotyrininkai vis daugiau dėmesio skiria ir šioms dainoms. Pastaruoju metu Lietuvoje užrašytų lenkų liaudies dainų tekstų bei melodijų yra paskelbta tiek Lietuvoje, tiek Lenkijoje¹. Šių publikacijų autorė, bene aktyviausiai lenkų dainas Lietuvoje tirianti bei propaguojanti vilnietė Marija Krupowies šia tema Varšuvoje 1999 m. yra apgynusi daktaro disertaciją². Jos liudijimu, šis repertuaras nėra labai gausus: užfiksuota apie 400 tokių dainų poetinių tipų³.

Kaip pietryčių Lietuvoje paplito lenkiškai dainuojamos liaudies dainos? Ar jos yra žinomos ir kai kuriuose Lenkijos etnografiniuose regionuose? O gal tai tik lenkiškieji lietuviai liaudies dainų tekstų vertiniai? Kiek įtakos šiam folklorui turi giminingas baltarusių kalbos bei tautosakos substratas? Šie klausimai natūraliai iškyla dabar, lietuvių tautosakininkams ir etnomuzikologams pradėjus gerokai daugiau dėmesio skirti šalies tautinių mažumų liaudies dainų tradicijų tyrimams. Vienareikšmių atsakymų tikėtis neverta. Kiekvienas konkretus lenkiškai Lietuvoje dainuojamos liaudies dainos poetinio teksto ar melodijos tipas turi savo kilmės bei raidos istoriją. Ją susekti galime tik lyginamuoju metodu sugretinę tiek Lietuvoje, tiek Lenkijoje žinomus jų variantus.

M. Krupowies teigia, kad „Lietuvos lenkų liaudies dainoms būdingi ne tik lenkų, bet ir lietuvių bei baltarusių dainuojamojo folkloro bruožai. Šie reiškiniai aiškintini istorinių, kalbinių ir kultūrinių procesų specifika. <...> XIX a. Rytų Lietuvoje <...> lietuviškai ir baltarusiškai kalbantys valstiečiai perėmė iš lenkakalbės šlėktos ne tik kalbą bei papročius, bet ir dainas. Valstiečių asimiliuotas lenkų dainų repertuaras buvo smarkiai paveiktas lietuvių ir baltarusių substrato. Taip susiformavo Lietuvos lenkų dainuojamasis folkloras“⁴.

Tai logiška ir istoriškai pagrįsta išvada, po šio tautosakos faktų kaupimo etapo nukreipianti mokslinius jos tyrimus į kitą – detalių lyginamųjų tyrimų erdvę.

Publikacijoje pateiksime dar neskelbtų lenkų liaudies dainų, užrašytų Lietuvoje ir saugomų LLTI bei LMA tautosakos archyvuose, variantus. Skiriamasis jų bruožas – žinomi šių dainų teksto ar melodijos atitikmenys lietuvių liaudies dainų užrašymuose.

Kalendorinių apeiginių dainų (*pieśni obrzędowe doroczne*) žanrui atstovauja Velykų lalavimai (*pieśni Wielkanocne, łalymki*) „Dobry wieczór, panienczko“ (Nr. 1, 2) ir „Dzień dobry, paniczu“ (Nr. 3). Lietuviškieji šių dainų tipų atitikmenys – „Labas rytelis jaunai mergeli“ (poetinis tekstas), „Oi, ant kalnelio stov' žalia griūšėlė“, „Vaikščiojo mergelė po rūtų darželį“ (melodijos) ir kitos.

Pateikiami ir keli lauko darbų dainų (*pieśni robocze, polne*) žanrinės grupės pavyzdžiai. Tai rugiapjūtės dainos (*pieśni żniwne*) „Jak ja będa żytka żala“ (Nr. 4), „Wylatała, wylatała lastańka“ (Nr. 5), „Służyla Kasia we Lwowie“ (Nr. 6–8) ir rugiapjūtės pabaigtuvių

dainos (*pieśni dożynkowe*) „Wypuskaj, pani, szarego kota“ (Nr. 9) ir „Pożali żyta, pobrali kłosy“ (Nr. 10). Lietuviškieji rugiapjūtės dainų atitikmenys – „Oi, aš pjaunu, pjovėjėlė“, „Dai skraidžiojo marga graži paukštelė“ (melodijos), o rugiapjūtės pabaigtuvių – „Nupjovėm rugius, nupjausim kviečius“ (melodijos ir kai kurie tekstai).

Vaikų dainos (*pieśni dziecięce*) – „Jadą, jadą dzieci drogą“ (Nr. 11) ir lopšinės (*kołysanki*) „A-a, a-a, luli“ (Nr. 12), „A-a, koci dwa“ (Nr. 13), „Liuli, liuli, liuli“ (Nr. 14), „Liuli, liuli, dziatki moje“ (Nr. 15). Lietuviškieji variantai: „Josim josim į turgelį“ bei populiariosios „A-a, a-a, liūli“, „Liūli liūli, katės dvi“, „Liūli, liūli, liūli“, „Čiūčia liūlia, mažutėli“ (tekstai ir melodijos).

Lietuvoje dainuojamos lenkiškos jaunimo ir meilės dainos (*pieśni zalotne, miłosne*) yra bene populiariausios. Jų galėtume suskaičiuoti apie 200 poetinio teksto ir daugiau kaip 300 melodinių tipų. Pateikiami šie pietryčių Lietuvos lenkams gerai žinomi jų variantai: „Stoji o grodeczek“ (Nr. 16), „Z tamtej strony jeziora“ (Nr. 17), „Oj, z góry, z góry“ (Nr. 18), „Antoś ląkę kosił“ (Nr. 19), „W ciemnym lesie ptaszek śpiewa“ (Nr. 20), „W kalinowym sadzie“ (Nr. 21), „Miałem ja dziewczynę“ (Nr. 22). Lietuviškieji atitikmenys (ta pačia eilės tvarka): „Ant tėvelio dvaro“ (melodija), „Anoj pusėj ežero“ (tekstas ir melodija), „Ant kalno gluosnys“ (teksto siužetas ir melodija), „Ar žinai, berneli, kuriuo keliu joti“ (melodija, būdingas metras 5/8+3/8), „Tanki giria, tanki“ (teksto siužetas), „Palaužta rūtele, daugiau nežaliuosi“ (teksto siužetas, melodijos metras 5/8+3/8), „Mano panytelė“ (teksto siužetas ir melodija, būdingas metras 5/8+3/8).

Šeimos dainų (*pieśni rodzinne*) žanrinėje grupėje čia visų pirma yra žinomos dainos apie marčios dalią (*pieśni o losie synowej*) „Žeby ja wiedziała“ (Nr. 23), „Mamóniu moja“ (Nr. 24), „Dbaj, matula, dbaj“ (Nr. 25) ir našlaičių dainos (*pieśni sieroce*) „Biedna, ja biedna“ (Nr. 26) bei „Zielona ruta, jad(a)łowiac“ (Nr. 27). Tiek poetinio teksto ar jų siužetų, tiek ir melodiniai atitikmenys yra žinomi lietuviškuose jų variantuose „Kad aš būčiau žinojus(-ęs)“, „Močiute mano miela“, „Oi, seniai seniai pas motulę buvau“. Našlaičių – „Kukavo gegutė vyšnelių sodely“ bei „Seserėle, už našlelio kamėjai“.

Publikacijos pabaigoje pateikiama ir viena talalinė (*przyspiewka*) „Dziewczyna malina“ (Nr. 28), padainuota Kaišiadorių apylinkėse žinomos karinės-istorinės dainos „Žaliam beržynėly paukšteliai čiulbėjo“ melodija.

Geografinis pateikiamų užrašytų dainų paplitimas nėra įvairus. Tai visų pirma mano tėviškės – lenkabalbių Trakų rajono Aukštadvario apylinkių (dainos Nr. 2–9, 11–20, 23–27) dainuojamoji tautosaka. Be to, dainos, užrašytos Kaišiadorių (Kalniškuose, Nr. 28), Šalčininkų (Dieveniškėse, Nr. 1; Poškonyse, Nr. 22) ir Širvintų (Zibaluose, Nr. 10; Alionyse, Nr. 21) rajonų apylinkėse.

Lenkiškų dainų tekstų transkripcijos metodai įvairuoja. Jų tikslumas daugeliu atvejų yra problemiškas. Čia tekstai pateikiami taip, kaip jas užrašė jų šifruotojai. Melodijos – su visais jų transkribuotojų užfiksuotais variantais.

¹ *Maria Krupowies*. Polskie pieśni ludowe na Litwie. Ogólnopolski Klub Miłośników Litwy. Warszawa, 2000. Paskelbta 140 dainų su melodijomis bei jų variantais.

² *Maria Krupowies*. Polska pieśń ludowa na Litwie. Analiza filologiczna i etnomuzykologiczna: Antologia [Maszynopis pracy doktorskiej w Bibliotece Instytutu Sztuki PAN]. Warszawa, 1999.

³ *Marija Krupoves*. Lenkų liaudies dainos Lietuvoje. – Tautosakos darbai, [t.] X(XVII). V., 1999, p. 217.

⁴ Ten pat.

KALENDORINĖS APEIGINĖS DAINOS (*pieśni obrzędowe doroczne*)

Velykų lalavimai (*pieśni Wielkanocne, lałymki*)

1. DOBRY WIECZÓR, PANIENECZKO

1. Dob - ry wie - czór, pa - nie - necz - ko, wi - no da wi - no ś wi - no zie - lo - no.

1. Dobry wieczór, panienczko,
Wino da wino ś wino zielono.
2. Proszem odemknąć okieneczko,
Wino...
3. My powiemy co nowina,
Wino...
4. Spodziewaj się co godzina,
Wino...
5. Co godzina i momentek,
Wino...
6. Będiesz miała gością w domu,
Wino...
7. Nie znajomy nam ni komu,
Wino...
8. Nie znajomy, zagraniczny,
Wino...
9. Pod nim konik mil(i)joniczny,
Wino...
10. Pod nim konik z anuszkami,
Wino...
11. Wyskakuje kopytami,
Wino...

P. Vanda Smolevska-Raupuk, 63 m., g. Tulankos k., Ivjės r., Baltarusija; gyv. Rimdžiū-
nų k., Dieveniškų apyl., Šalčininkų r. U. D. Urbanavičienė, S. Palionytė 1990, t. ir ml. šfr.
R. Sliužinskas 2003. MFA KLF 1417(27). Pst.: „Lenkiškas Velykų lalavimas (konopielka)“.

2. DOBRY WIECZÓR, PANIENECZKO

♩=96

①

②

Dob - ry wie - czór, pa - nie - necz - ko,

wi - no, na - sza wi - no zie - lo - na.

① 2,8-10 13 ② 11 4 2 10

1. Dobry wieczór, panienczko,
Wino, nasza wino zielona.
2. Proszę spojrzeć [na ganeczko],
Wino...
3. Proszę wyjdzieć na dziedziniec,
Wino...
4. Proszę spojrzeć na gościnec,
Wino...
5. Tym w gościnam panicz jedzie,
Wino...
6. A tem panicz jest trój dewicz,
Wino...
7. On dla panieńki podarónki wiezi,
Wino...
8. W ranoczku odjeżdżał od swoje bogdanku,
Wino...
9. Szarenko ubrany, fizokim zagarku,
Wino...
10. Sukńy sukńa francuzkiego,
Wino...
11. Konczy bogu krakowskiego,
Wino...
12. On dla panieńki podarónki wiezi,
Wino...

13. Złoty kubek – to na przywitanie,
Wino ...
14. Złoty sygnat – to na zaręczyny,
Wino...
15. Nicz to wianek – to na ślubowiny,
Wino...

P. Vladislava Radvilavičienė, 77 m., Ona Jablonskienė, 88 m., Aukštadvaryje, Trakų r.
U. ir t. šfr. M. Juškaitė 1973, *ml. šfr.* B. Uginčius 1981. LTR 4561(49). *Pst.:* „Pateikėja dainą
vadiną „lalinka“. Dainą veda V. Radvilavičienė“.

3. DZIEŃ DOBRY, PANICZU

Dzień dob - ry, pa - ni - czu, na smo - la - nym bi - czu,
oi, wi - na, wi - na, wi - na zie - lo - na.

1. Dzień dobry, paniczu, Na smolanym biczu, Oi, wina, wina, Wina zielona. 2. Piękny i sliczny, Suchi, duchawiczny, Oi, wina...	3. Gruby i tłusty, Kubek od kapusty, Oi, wina... 4. Dzień dobry, panieńku, Spójrzy przez okieńko, Oi, wina...

P. Marijona Kazlauskienė-Šadževičiūtė, 69 m., Volnikų k., Aukštadvario apyl., Trakų r.
U. ir t. šfr. E. Dargytė 1973, *ml. šfr.* B. Uginčius 1981. LTR 4562(24). *Pst.:* „Šitą dainą per
Velykas dainuodavo – lalinka. Lietuvišką tokią mokėjau, labai graži, ale pamiršau“.

LAUKO DARBŲ DAINOS (*pieśni robocze, polne*)

Rugiapjūtės dainos (*pieśni żniwne*)

4. JAK JA BĘDA ŻYTKA ŻAŁA

The musical notation is in G major, 4/4 time, with a tempo of quarter note = 74. The melody consists of two lines. The first line has lyrics: 'Jak ja bę - da żyt - ka ża - ła na tej gó - rze, na wy - so - kiej.' The second line has lyrics: '1. Jak ja będa Żytka żała Na tej górze, Na wysokiej. 2. Ja[k] przyjedzie Mój kochany Z pod doliny, Z pod szerokiej. 3. - Bóg do pomoć, Dziewczyñońka Żytka żenci, Żytka żenci. 4. - Kiedy mnie Bóg Dopomorze, Ja nie jedna, Ja nie jedna. 5. Jest u mienia Dwa braciuszki, A ja trzecia, A ja trzecia.' The notation includes various ornaments like triplets and slurs.

1. Jak ja będa
Żytka żała
Na tej górze,
Na wysokiej.

2. Ja[k] przyjedzie
Mój kochany
Z pod doliny,
Z pod szerokiej.

3. - Bóg do pomoć,
Dziewczyñońka
Żytka żenci,
Żytka żenci.

4. - Kiedy mnie Bóg
Dopomorze,
Ja nie jedna,
Ja nie jedna.

5. Jest u mienia
Dwa braciuszki,
A ja trzecia,
A ja trzecia.

P. Ona Arleckienė-Važnevičiūtė, 63 m., Aukštadvaryje, Trakų r. *U. ir t. šfr.* E. Dargytė 1973, *ml. šfr.* B. Uginčius 1981. LTR 4562(127).

5. WYLATAŁA, WYLATAŁA LASTAŃKA

The musical notation is in B-flat major, 4/4 time. The melody consists of two lines. The first line has lyrics: 'Wy-la - ta - ła, wy - la - ta - ła las-tań - ka bia-lo - pior - ka.' The second line has lyrics: '1. Wylatała, Wylatała lastańka Białopiorka. 2. Wybiwała, Wybiwała skrzydełkami Huścieńka.' The notation includes a triplet in the second line.

1. Wylatała,
Wylatała lastańka
Białopiorka.

2. Wybiwała,
Wybiwała skrzydełkami
Huścieńka.

3. To nie wiek mnie,
To nie wiek mnie z tobo
Wiekowaci.

4. Tyłko jednu,
Tyłko jednu noczeńku
Noczewaci.

P. Ona Arleckienė-Važnevičiūtė, 63 m., Aukštadvaryje, Trakų r. U. ir t. šfr. E. Dargytė 1973, ml. šfr. B. Uginčius 1981. LTR 4562(128). Pst.: „Čia dar ne visa...“

6. SŁUŻYŁA KASIA WE LWOWIE

Słu - ży - ła Ka - sia we Lwo - wie, a mło - dy Ja - sio w Kra - ko - wie.

1. Służyła Kasia we Lwowie,
A młody Jasio w Krakowie.

3. Do ogrodeńku skoczyła,
Złoty wianeczek uwiła.

2. Służyła roczek albo dwa,
Do ogrodeńku skoczyła.

4. Złoty wianeczek uwiła,
Na cichi Dunaj puściła.

5. – Płyncie, wianeczki, do młyna,
Gdzie młody Jasiak wędruje. × 2

P. Marijona Kazlauskienė-Šadževičiūtė, 69 m., Volnikų k., Aukštadvario apyl., Trakų r. U. ir t. šfr. E. Dargytė 1973, ml. šfr. B. Uginčius 1981. LTR 4562(7). Pst.: „Čia tai senovinė, kaip rugius pjovė. Dar yra toliau, ale neatsimenu“

7. SŁUŻYŁA KASIA WE LWOWIE

Słu - ży - ła Ka - sia we Lwo - wie, słu - ży - ła Ka - sia
we Lwo - wie, a mło - dy Ja - sio w Kra - ko - wie.

1. Służyła Kasia we Lwowie, × 2
A młody Jasio w Krakowie.

3. Na trzeci roczek ztęskniła, × 2
Do ogrodeczku skoczyła.

2. Służyła roczek albo dwa, × 2
Na trzeci roczek ztęskniła.

4. Do ogrodeczku skoczyła, × 2
Para wianeczków uwiła.

5. Para wianeczków uwiła, × 2 6. – Płynicie, wianeczki, do młynu, × 2
Na bystra woda puściła. Gdzie moj Jasiunia przebywa.

7. A tam Jasiunia koni pas, × 2
Para wianeczków on znalazł.

P. Ona Arleckienė-Važnevičiūtė, 63 m., Aukštadvaryje, Trakų r. *U. ir t. šfr.* E. Dargytė 1973, *ml. šfr.* B. Uginčius 1981. LTR 4562(121).

8. SŁUŻYŁA KASIA WE LWOWIE

♩=76

Słu-ży-la Ka-sia we Lwo-wie, słu-ży-la Ka-sia

we Lwo-wie, a mło-dy Ja-siu-nia w Kra-ko-wie.

① 5-7 ② 2,5,7 ③ 3-7

1. Służyła Kasia we Lwowie, × 2	5. Para wianeczków uwiła, × 2
A młody Jasiunia w Krakowie. × 2	Na bystry Dunaj puściła. × 2
2. Służyła roczek albo dwa, × 2	6. – Płynicie, wianeczki, do młyna, × 2
Do ogrodeńku skoczyła. × 2	Gdzie moj Jasiunia przebywa. × 2
3. Do ogrodeńku skoczyła, × 2	7. – Co to wianeczki na złota, × 2
Ruty, liliji narwała. × 2	To mojej Kasiuni robota. × 2
4. Ruty, liliji narwała, × 2	8. Płynicie, wianeczki, vy nazad, × 2
Para wianeczków uwiła. × 2	Do mojej Kasiuni na obiad. × 2

P. Sofija Didkevičienė, 62 m., Marijona Janonienė, 64 m., Aukštadvaryje, Trakų r. *U. ir t. šfr.* M. Juškaitė 1973, *ml. šfr.* B. Uginčius 1981. LTR 4561(3). *Pst.:* „Ruginė. Eina pietų, dainuoja ją. Kol su dalgėm pjovėm, dainuodavom jū. Tik gudiškai. Baliuose netinka dainuot“.

Rugiapjūtės pabaigtuvių dainos (*piešni dožynkove*)

9. WYPUSKAJ, PANI, SZAREGO KOTA

♩ = 69

① — Wy - pus - kaj, pa - ni, ② — sza - re - go ko - ta, ③ — niech nam o - demk - ni

④ — sze - ro - kie wro - ta. Plon, nie - sim plon, ze wszyst - kich stron.

① 3,5 2,6 ② 2,4,6 ③ 3-5 ④ 2,4

1. – Wypuskaj, pani, Szarego kota, Niech nam odemkni Szerokie wrota. Plon, niesim plon, Ze wszystkich stron.	4. Bodaj my zdrowy Plonowali, Drugiego roku Doczekali. Plon, niesim plon, Ze wszystkich stron.
2. Bodaj my zdrowy Plonowali, Drugiego roku Doczekali. Plon, niesim plon, Ze wszystkich stron.	5. Nie żałuj, pani, Konia dryganta, Posyłaj, pani Po muzykanta. Plon, niesim plon, Ze wszystkich stron.
3. Nie żałuj, pani, Białego syra, Da Pan Bóg pani Pięknego syna. Plon, niesim plon, Ze wszystkich stron.	6. Bodaj my zdrowy Plonowali, Drugiego roku Doczekali. Plon, niesim plon, Ze wszystkich stron.

P. Marijona Kazlauskienė-Šadževičiūtė, 69 m., Volnikų k., Aukštadvario apyl., Trakų r. *U. ir t. šfr.* E. Dargytė 1973, *ml. šfr.* B. Uginčius 1981. LTR 4562(22). *Pst.:* „Šitą dainuodavom, kai dužinkos būdavo. Kaip dainuoja kur dvare kokia pusė šimto žmonių, tai kokius penkis kilometrus girdėt“.

10. POŻALI ŻYTA, POBRALI KŁOSY

♩ = 84 ① — ② — ③ — ④ —

Po-ża - li ży-ta, po-bra-li kło-sy, puś-ći-li kło-sy asz pod nie-bio-sy.

Plon, ży - ta, plon, ze wszyst - kich stron.

① 2-5 ② 3 ③ 2 ④ 2

1. Pożali żyta,
Pobrali kłosa,
Puścili kłosa
Asz pod niebiosy.
Plon, żyta, plon,
Ze wszystkich stron.

3. Bodaj my zdrowy
Plonowali,
Drugiego roku
Doczekali.
Plon, żyta, plon,
Ze wszystkich stron.

2. Pożali żyta,
Pożali jarca,
Pójdziem do pana,
Do paliwarka.
Plon, żyta, plon,
Ze wszystkich stron.

4. Nie żałuj, pani,
Ladnego syra,
Da Pan Bóg, pani,
Ladnego syna.
Plon, żyta, plon,
Ze wszystkich stron.

5. – Wysyłaj, pani,
Białego kota,
Niechaj odmyka
Szeroko wrota.
Plon, żyta, plon,
Ze wszystkich stron.

P. Michalina Vinslovaitė, 81 m., g. Levaniškių k.; gyv. Stuciūnų k., Zibalų apyl., Širvintų r. U. M. Liugienė, I. Bobenaitė 1995, t. ir ml. šifr. R. Sliužinskas 2003. MFA A 14(40). Pst.: „Lenkiška rugiapjūtės pabaigtuvių daina („dožynkova“).“

VAIKŲ DAINOS (piešni džece)

11. JADĄ, JADĄ DZIECI DROGĄ

Ja - dą, ja - dą dzie - ci dro - gą, sios - tyszcz - ka i brat,

i na - dzi - wić - się nie mo - gą ja - ki pię - kny świat.

* 2 posme 5–8 taktai nekartojami.

1. Jadą, jadą dzieci drogą,
Siostrzyczka i brat,
I nadziwić się nie mogą
Jaki piękny świat. (2 × 2)

2. Tu się kryje biała chata,
Pod słomiany dach,
Pszy niej wierzba rosochata,
A w konopie wstrak.

3. Od łąk mokrych bocius lieci,
Żabkę w dzióbię ma,
– Bocius, bocius! – kszyczą dzieci,
A on: „Kla-kla-kla!“ (2 × 2)

P. Sofija Didkevičienė, 62 m., Aukštadvaryje, Trakų r. *U. ir t. šfr.* M. Juškaitė 1973,
ml. šfr. B. Uginčius 1981. LTR 4561(9). *Pst.:* „Dar mani mama, musėt, mokė, ir aš vaikų...“

Lopšinės (kolysanki)

12. A-A, A-A, LULI

A - a, a - a, lu - li, lu - li ma - lu - seń - ki,
 lu - li, drab - niu - seń - ki, a - a - a, sy - nu - nia,
 a - a - a, ma - lut - ki,
 cziu - czej, lu - lej, cziu - czej, mo - ju ma - ła dzie - cia,
 lu - li, lu - li, lu - li, a - a, a - a, lu - lu - ku,
 mo - ja ma - ła ptasz - ka, a - a, a - a, spa - tin - ku,
 lu - lu, lu - lu, lu - lu - ku.

A-a, a-a, luli,
 Luli, maluseńki,
 Luli, drabniuseńki,
 A-a-a, synunia,
 A-a-a, malutki,
 Cziuczej, lulej, cziuczej,

Moju mała dziecia,
 Luli, luli, luli,
 Moja mała ptaszka,
 A-a, a-a, luluku,
 A-a, a-a, spatinku,
 Lulu, lulu, luluku.

P. Sofija Didkevičienė, 62 m., Aukštadvaryje, Trakų r. *U. ir t. šfr.* M. Juškaitė 1973,
ml. šfr. B. Uginčius 1981. LTR 4561(10).

13. A-A, KOCI DWA

A - a, ko - ci dwa, sza - re, bu - re o - by - dwa,
 je - den dziec - ka ko - ły - szy, a dru - gi spi, nie sły - szy.

A-a, koci dwa,
Szare, bure obydwu,
Jeden dziecka kołysz,
A drugi spi, nie słyszy.

P. Ona Arleckienė-Važnevičiūtė, 63 m., Aukštadvaryje, Trakų r. *U. ir t. šfr.* E. Dargytė 1973, *ml. šfr.* B. Uginčius 1981. LTR 4562(132).

14. LIULI, LIULI, LIULI

Musical score for 'LIULI, LIULI, LIULI'. The score is in 2/4 time, key of B-flat major, with a tempo marking of quarter note = 96. It consists of two staves of music. The lyrics are: 'Liu - li, liu - li, liu - li, po - szedł kot po du - li, a ko - tecz - ka po jabł - ki, ad - ma - ro - zi - ła łap - ki.'

Liuli, liuli, liuli,
Poszedł kot po duli,
A koteczka po jabłki,
Admaroziła łapki.

P. Ona Arleckienė-Važnevičiūtė, 63 m., Aukštadvaryje, Trakų r. *U. ir t. šfr.* E. Dargytė 1973, *ml. šfr.* B. Uginčius 1981. LTR 4562(133).

15. LIULI, LIULI, DZIATKI MOJE

Musical score for 'LIULI, LIULI, DZIATKI MOJE'. The score is in 3/8 time, key of D major, with a tempo marking of quarter note = 134. It consists of four staves of music. The lyrics are: '1. Liu-li liu-li, dziat-ki mo(je), liu-li, liu - li, ma - liut-kia mo(je), a - a, a - a, liu - liu - niu, 2. Przyj - dzi ma - ma z po - la, przy - nie - sie ka - czkę i kacz(ra), a ka - czo - ra złot-nie pio-ra, liu - li, liu - li liu, a ka - czecz - ki si - nie ocz-ki, liu-liaj, liu-liaj.'

1. Liuli, liuli, dziatki moje,
Liuli, liuli, maliutkia moje,
A-a, a-a, liu-liu-niu,
A-a, a-a, liu-liu-niu.
2. Przyjdz mama z pola,
Przyniesie kaczkę i kaczora,
A kaczora złotnie piora,
Liuli, liuli-liu,
A kaczeczki sinie oczki,
Liuliaj, liuliaj.

*P. Stanislava Jablonskienė-Švabauskaitė, 67 m., Kruncikų k., Aukštadvario apyl., Trakų r.
U. ir t. šfr. E. Dargytė 1973, ml. šfr. B. Uginčius 1981. LTR 4562(35).*

JAUNIMO IR MEILĖS DAINOS (*pieśni zalotne, miłosne*)

16. STOJI OGRODECZEK

Sto - ji o - gro - de - czek, slich - ny, ma - lo - wa - ny,
a chto je - go od - ma - lo - wał Ja - siu - nia ko - cha(ny).

1. Stoji ogrodeczek, Sliczny, malowany, A chto jego odmalował Jasiunia kochany. (2 × 2) 2. A w tym ogrodeczku Czerwone gwóźdźiczki, Czas zakładać, moj Jasiunia, Te wrone koniczki. (2 × 2)	3. Ja pojedę tamej, Gdzie ja zaproszony, Pukna, pukna w okieneczko, Będzie otwożono. (2 × 2) 4. A mamunia stara, Otworzyć nie chciała, I wyniosła flasza wina, Utraktować chciała. (2 × 2)

5. A ja wina nie brał,
Do światlicy poszedł,
A w światlice za stolikiem
Trzy damuni siedzą. (2 × 2)

6. Jedna pana Anna,
Druga Marijana,
A już trzeciej nie wypowiem,
Bo moja kochana. (2 × 2)

P. Ona Arleckienė-Važnevičiūtė, 63 m., Aukštadvaryje, Trakų r. U. ir t. šfr. E. Dargytė 1973, ml. šfr. B. Uginčius 1981. LTR 4562(126).

17. Z TAMTEJ STRONY JEZIORA

Z tam-tej stro - ny je - zio - ra sto - i li - pa zie - lo - na,
na tej li - peń-ce, na toj ze - lio - neń-ce trzi ptaś-ko-wie spie - wa - ją.

* 4-6 posmuose 4-8 taktai kartojami.

1. Z tamtej strony jeziora
Stoi lipa zielona,
Na tej lipieńce, na toj zelioneńce
Trzy ptaśkowie spiewają.

4. – Jak ja mam wesołą być,
Każo za starego iść,
Zasmuciło się serdeczko moje,
I nie mogę rozweselić.

2. Trzi ptaśkowie spiewają,
Trzi młodzieńce gadają.
Oni gadają, oni rozmawiają
Ob ta slizna damónia.

5. Po pokoju chodziłem,
Tak do łóżki mówilem:
– Oi łoża, łoża, slicznie usłana,
Ktoś na tobie będzie spal?

3. Jeden mówi: to moja,
Drugi mówi: jak Bóg da,
A trzeci mówi: to moja najmilsza,
Czemu smutna, newesoła?

6. Jeź'li stary będzie spal,
A wodają i nie wstał,
A jeź'li młody, slicznej urody,
Żeby jemu Bóg zdrowie dał.

P. Stanislava Barkauskienė, 43 m., Babrauninkų k., Aukštadvario apyl., Trakų r. U. ir t. šfr. M. Juškaitė 1973, ml. šfr. B. Uginčius 1981. LTR 4561(101).

18. OJ, Z GÓRY, Z GÓRY

Oj, z gó-ry, z gó-ry, ja-dą ma-zu-ry. Je-dzi, je-dzi ma-zu-re-czek,
wie-zi, wie-zi mnie wia-ne-czek na za-rę-czy-ny, na za-rę-czy-ny.

* 3 posme 5-6 taktai praleidžiam.

1. Oj, z góry, z góry, Jadą mazury. Jedzi, jedzi mazureczek, Wiezi, wiezi mnie wianeczek Na zaręczyny, Na zaręczyny.	4. – Mamy się nie boj, Siadaj na wóz moj, My pojedziem w cudze kraje, Tam, gdzie insze obyczaje, Malowany dwor, Malowany dwor.
2. Przyjechał w nocy, Na moje oczy, Puku, puku w okieneczko: – Otwóż, otwóż, panienczko, Daj koniu wody, Daj koniu wody.	5. Na dwor wjechali, Ludzie pytali: – Co to, co to za dziewczyna, Co to, co to za jedyna Z chłopcami jedzie, Z chłopcami jedzie?
3. – Ja nie mogę wstać, Koniu wody dać, Zimna rosa, a ja bosa, Bojem się mamy, Bojem się mamy.	6. Wjechał na pola, Swistnął na konia: – Obejrzysię dziewczynieńko, Obejrzysię, jedyneńko, Czy wszystko twoje, Czy wszystko twoje?
7. – Oj moje, moje, Ale nie wszystko, Zobaczyłem swego wieńca I złocistego pierścica U mamy mojej, U mamy mojej.	

P. Ona Arleckienė-Važnevičiūtė, 63 m., Aukštadvaryje, Trakų r. U. ir t. šfr. E. Dargytė 1973, ml. šfr. B. Uginčius 1981. LTR 4562(120).

19. ANTOŚ ŁĄKĘ KOSIŁ

An - toś łą - kę ko - sił, a Zo - nia gra - bi - ła,
 An - toś ją na - ma - wiał, że - by je - go by(ła).

1. Antoś łąkę kosił, A Zonia grabiła, Antoś ją namawiał, Żeby jego była. (2 × 2)	7. Zonia zrano wstała, Rączki załamała, Poszła do Antośia – Antoś łąkę kosi. (2 × 2)
2. Antoś książkę czytał, Zonia łóżę słała, Antoś żewnie płakał, Zonia naśmiewała. (2 × 2)	8. – Antośiu, Antośiu, Co żesz ty zrobiłeś – Żalu mnie nadałaś, Na wieki zgubiłeś. (2 × 2)
3. Przyszła do Antośia, Białą rączkę dała: – Dobranoc, Antośiu, Już ja będę spała. (2 × 2)	9. – Nie płacz, Zonia, teraz, Napłaczysz się dosyć, Jak będziesz małego Na rączulkach nosić. (2 × 2)
4. Antoś świca zgasił I do żony poszedł: – Ja cię pokolyszę, Jako miła dusza. (2 × 2)	10. – Ja będę nosiła, Będę kołychała, A ciebie, Antośiu, Będę przeklinała. (2 × 2)
5. Nie długo kołychał – Tylko dwie godziny, Ta pora odeszedł Od młodej dziewczyny. (2 × 2)	11. – Nie przeklinaj, Zoniu, Boj się żeż ty Boga, Ja zakładam koni, I wyjerzdżam w drogę. (2 × 2)
6. A na jutro rano Mama Zoni budzi: – Wstawaj, Zoniu, wstawaj, Gotuj obiad ludziam. (2 × 2)	12. – Żeby twoje koni Nogi połamali, Jak ty mnie zgubiłeś, Antosiu kochany. (2 × 2)

13. – Moje koni jak szli
 Tak i pójda zdrowe,
 Ja będę kawalier,
 A ty będziesz wdową. (2 × 2)

P. Ona Arleckienė-Važnevičiūtė, 63 m., Aukštadvaryje, Trakų r. *U. ir t. šfr.* E. Dargytė 1973, *ml. šfr.* B. Uginčius 1981. LTR 4562(125).

20. W CIEMNYM LIESIE PTASZEK ŚPIEWA

W ciem-nym lie-se pta - szek śpie - va, w ciem-nym lie-sie pta-szek śpie(wa),
 w ciem-nym lie - sie pta - szek śpie - wa, tam Ka-siu - nia tra - wa zbie(ra).

* 8 posme 5 - 8 taktai kartojami.

1. W ciemnym liesie ptaszek śpiewa, × 3
 Tam Kasiunia trawa zbiera.
2. I nabrała, nawiązała, × 3
 Sama siebie niezadała.
3. Niedaliego Jasia kosi, × 3
 Ona jego słicznie prosi:
4. – Zadaj, Jasiu, zadaj, zadaj, × 3
 Tylko do mnie nic nie gadaj.
5. – Z kamiennego serca był bym, × 3
 Że do ciebie nie mówił bym.
6. Jeszcze trawka nie związana, × 3
 Już Kasiunia nagadana.
7. Jeszcze trawka na przekosie, × 3
 A już Kasia syna nosi.
8. Psy szczekają w Aleszyszkach, × 3
 A już ludzi w Karejwiszkach

P. Marijona Kazlauskienė-Šadževičiūtė, 69 m., Volnikų k., Aukštadvario apyl., Trakų r. *U. ir t. šfr.* E. Dargytė 1973, *ml. šfr.* B. Uginčius 1981. LTR 4562(23).

21. W KALINOWYM SADZIE

♩ 160

1. W ka - li - no-wym sa - dzie je - leń zła-mał no - gę, to
z ta - kiej przy - czy - ny że - nić się nie mo - gę.

2. To ta - ka przy - czy - na, to ta - ka przy - czy - na, jak
chło - piec bo - ga - ty, ty bied - na dziew - czy - na.

3. - Cho - cież jes - tem bied - na, ho - no - ru nie tra - cę,
ja za cię nie pój - dę, ni za twe bo - gat - stwo.

① 3/2

1. W kalinowym sadzie
Jeleń złamał nogę,
To z takiej przyczyny
Żenić się nie mogę.

2. To taka przyczyna,
To taka przyczyna,
Jak chłopiec bogaty,
Ty biedna dziewczyna.

3. – Chocież jestem biedna,
Honoru nie tracę,
Ja za cię nie pójdę,
Ni za twe bogactwo.

P. Monika Kavaliukienė, 69 m., g. Gervėčių k.; gyv. Alionių II k., Širvintų r. *U.* I. Oršauskaitė, A. Žeromskytė 2001, *t. šfr.* K. Jabłońska 2001, *ml. šfr.* R. Sliužinskas 2003. LTR 6980(65). *Pst.:* „Dainininkė dainuoja keisdama melodiją kiekviename posmelyje. Pastovus išlieka tik ritmas“.

22. MIAŁEM JA DZIEWCZYNE

Mia - łem ja dziew - czy - ne slich-na jak li - li - ja,
chtó - ra w o - gró - decz - ku na wios-ne roz - wi - je.

* 6, 9, 10, 12, 14 posmuose 5–8 taktai kartojami.

1. Miałem ja dziewczynie Sliczna jak lilija, Chtóra w ogródeczku Na wiosne rozwije.	6. – Ja będa pamiętał Wszystko ja o tobie, Chibo ją zapomnę Pszy tym ciemnym brodzie.
2. Usta malowane, Na oczy niewinskiej, Sama była ładna, Spojża – nie [- - -].	7. Służyłem ja roczek, Służyłem ja drugi, Myslił o dziewczynie, Myslił roczek długi.
3. W tym chłodnym jesieniu Lod pokryje brzegi, Biorą mnie młodego W wojsko na szeregi.	8. Odsłużyłem w wojsku, Czego będa czekał, Będa konia siadał, Do swej lubej jechał.
4. Pszyżekli ś my sobie Że nikt nie rozłączy, Chibo Bóg na niebie Albo ksiądz pszy łące.	9. Jechałem do lubej Z wesolo nowino, Myślię, że zobacze Naj miłsze dziewczyną.
5. Ta wierna dziewczyna Dla mnie pszysięgniła: – Pamiętaj, Jasieńku, Żeby twoją była.	10. Pszyjechał'm pod ganek, Smutna ta nowina – Wyszła za drugiego Naj miłsza dziewczyna.

11. – Pszebacz, luby, pszebacz,
Ja jego pożuca,
Choć ja z nim ślub wzięła,
Do ciebie powrócę.

13. A wy, kawalerzy,
Ze mną pszykład bieźćcie,
Ni jednej panience
Nie dam serca więcej.

12. – Nie chcem, luba, nie chcem,
Żeby powracała,
Żeby swoją życie
Ze mną marnowała.

14. Bo panienka mówi,
Miłościwie gada,
Zdrada będzie, zdrada,
Miłością powiada.

P. Elena Kuklienė-Lolkaitė, 66 m., g. Klevyčios m., Baltarusija; gyv. Didžiulių k., Poškonių apyl., Šalčininkų r. U. D. Vilidaitė, T. Juzeliūnas 1990, t. ir ml. šifr. R. Sliužinskas 2003. MFA KLF 1414(10). Pst.: „Lenkiška daina apie nesėkmingą kareivio meilę“.

ŠEIMOS DAINOS (pieśni rodzinne)

Dainos apie marčios dalią (pieśni o losie synowej)

23. ŽEBY JA WIEDZIAŁA

The musical score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The tempo is marked as quarter note = 118. The melody consists of three lines. The first line has five measures, each starting with a circled number 1 through 5. The second line has five measures, also starting with circled numbers 1 through 5. The third line has five measures, each starting with a circled number 1 through 5. The lyrics are written below the notes.

Že - by ja wie - dzia - la, że za mę - żem li - cha,
to by ja sie - dzia - la, to by ja hu - la - la u ma - tu - li ci - cho.

1. Žeby ja wiedziała,
 Že za mężem licha,
 To by ja siedziała, to by ja hulala
 U matuli cicho. (2 × 2)

2. Liepiej u mamuni
 Gorzka jabłka jadła,
 Nie co z takim lubym, nie co z takim lubym,
 Za stolikiem siadła. (2 × 2)

3. Lepiej u mamuni
 Cały rok pracować,
 Nie co z takim lubym, nie co z takim lubym,
 Jedna noc nocować. (2 × 2)

4. Pójda do ogrodu,
 Siąda na kamieniu,
 Popuszcza ja włosy, popuszcza ja włosy
 Po prawym ramieniu. (2 × 2)

5. – Kosy, moje kosy,
 Czegoż wy płątacie,
 Kawalery młode, kawalery młode,
 Czemu nie kochacie? (2 × 2)

P. Ona Arleckienė-Važnevičiūtė, 63 m., Aukštadvaryje, Trakų r. U. ir t. šfr. E. Dargytė 1973, ml. šfr. B. Uginčius 1981. LTR 4562(131).

24. MAMÓNIU MOJA

Ma - mó - niu mo - ja, slicz - na có - rę masz,
 oj nie od - da - waj bi - le za ja - kie - go, slicz - nej u - ro - dy.

1. – Mamóniu moja,
 Sliczna córę masz,
 Oj nie oddawaj bile za jakiego,
 Slicznej urody. (2 × 2)

2. A jej uroda,
 Bystra, jak woda,
 A jej tważyszko slicznie rozkwituje,
 Jak w sadzie róza. (2 × 2)

3. Ja róža zerwie –
 Druga zarosni,
 Do mojej mamóni zelona dróżeńka
 Cierniom zarosni. (2 × 2)
4. Cierniom zarosła,
 Sniegiem zanosła,
 Oj, nie wie, nie wie, rodzona mamónia,
 Jak ja z jim żyje. (2 × 2)
5. Oddała mnie mama
 W ręcy tyrana,
 A ja opłakóję swoje młode laty
 Z rana do rana. (2 × 2)
6. On w karczmie pije,
 Mnie młoda bije,
 A ja kolyszę mała dzieciąteczka,
 I z cicha płaczę. (2 × 2)

P. Monika Koščicienė, 74 m., Aukštadvaryje, Trakų r. U. ir t. šfr: M. Juškaitė 1973, ml. šfr: R. Sliužinskas 2003. LTR 4561(40). Pst.: „Pateikėja kilusi iš Aukštadvario. Vyras – lenkas. Lietuviškai po karo pradėjo kalbėti. Sako: Seni žmonės, ir mes mokam. Tinka našlaičiam, kaip našlaičių daina“.

25. DBAJ, MATULA, DBAJ

– Dbaj, ma - tu - la, dbaj, mi - nia za - mąż daj,
 oj, nie daj, nie daj, za pja-ni - czę - ku – bu-dzet a - bi-żać.

1. – Dbaj, matula, dbaj,
 Minia zamąż daj,
 Oj, nie daj, nie daj, za pjaniczęku –
 Budzet abizać.

2. – Daczula moja,
 Milaja moja,
 Ty hulijaj sobie, wybieraj sobie
 Jeszcze małada.

3. Oj, huliąta ja,
Wybirała ja,
Och, i wybrała gorku doleńku,
Za pjanicu poszła.

5. Trawkoj zarosli,
Cwiotom zacwieili,
To kalineńkoj, to malineńkoj
Pozawieszalisia.

4. Oj dawno, dawno
U matuli była,
Da užo scieżeńki, daj darożeńki
Trawkoj zarosli.

6. Wezmu ja kosu,
Trawku prakoszu,
To kalineńku, to malineńku
W kuczki powiażu.

7. W kuczki powiażu,
Mastok namaszczu,
Oi, tady, tady, da radnoj matuli
W gościeki pajdu.

P. Ona Arleckienė-Važnevičiūtė, 63 m., Aukštadvaryje, Trakų r. *U. ir t. šfr.* E. Dargytė 1973, *ml. šfr.* B. Uginčius 1981. LTR 4562(122).

Našlaičių dainos (piešni sieroce)

26. BIEDNA, JA BIEDNA

Bied - na, ja bied - na, jak by - lin - ka w po - lu,
nie mam, ja nie mam po - za - lo - wać ko(mu).

1. Biedna, ja biedna,
Jak bylinka w polu,
Nie mam, ja nie mam
Pożalować komu. (2 × 2)

3. Lieci ziaziulia
Przez las kukująca,
Płaczy sirota
Na służba idąca. (2 × 2)

2. Do Boga wysoko,
Mamunia głęboko,
Braci nie do tego,
Nie mam ojca swego. (2 × 2)

4. Służba, ty służba,
Nikomui nie miła,
Na co mnie mamunia
Na hora puściła. (2 × 2)

5. Ciężko kamieniu, Przy drodze leżąc, A mnie jeszcze ciężej, Sirocie będąc. (2 × 2)	8. Wszystkie drzewy równe, A jedna pochyła, Ach, Boże, moj Boże, Mnie życie nie miła. (2 × 2)
6. Ciężko kamieniu, Jak koły targają, A mnie jeszcze ciężej, Co ludzi gadają. (2 × 2)	9. Odkroją mnie chleba, Jak klonowy listek, Jeszcze pytająśia, Czy zjadłam ja wszystek. (2 × 2)
7. Niechaj gadają, Niechaj obmawiają, Oni dzieci mają, Tego doczekają. (2 × 2)	10. Oj zjadłem, ja zjadłem, W seniach za drzwiczkami, Co odkąsę kąsek – Oblejem się łzami. (2 × 2)

P. Ona Stankevičienė-Brazauskaitė, 68 m., Janė Stankevičienė-Volskaitė, g. 52 m., Elena Stankevičiūtė, 40 m., Jurgionių k., Aukštadvario apyl., Trakų r. U. ir t. šfr. E. Dargytė 1973, ml. šfr. B. Uginčius 1981. LTR 4562(63).

27. ZIELONA RUTA, JAD(A)ŁOWIAC

Zie - lo - na ru - ta, ja - d(a) ło - wiac,
myl - szy ko - wa - ler lyż - li w(a)do - wia(c).

1. Zielona ruta, jad(a)łowiac,
Mylszy kowaler lyżli w(a)dowia(c). × 2
2. U kowalera koni skaczu,
A u dowczika dziatki płaczu. × 2
3. A wdowiec będzie wymawiał,
Piersze żoneńka wychwalał. × 2
4. A dziatki będą płakali:
Jak my macochi nie znali,
Razem do stołu siadali.

5. Jak my macocha poznali,
Nie raza piecam płakali. × 2
6. Póida do sadu poucham,
Swojej mamóni poszukam. × 2
7. Hukałam we dniu i w noci,
Bodaj mnie Boże pomoci. × 2
8. Gdzie moje słozki kapnali,
Tam kryjniczeńki staneli. × 2
9. Gdzie moje nożki chodili,
Tam mieste cułki wybili. × 2

P. Stanisława Barkauskienė, 43 m., Babrauninkų k., Aukštadvario apyl., Trakų r. *U. ir t. šfr.* M. Juškaitė 1973, *ml. šfr.* B. Uginčius 1981. LTR 4561(100).

TALALINĖS (*przyspiewki*)

28. DZIEWCZYNA MALINA

Dziew - czy - na ma - li - na, a chlo - piec ga - dzi - na.
Dziew - czy - na cu - kie - rek, a chlo - piec pa - pie - rek, // pie(rek).

Dziewczyna malina,
A chłopiec gadzina.
Dziewczyna cukierek,
A chłopiec papiererek. (2 × 2)

P. Bronė Savickienė, Antano, 80 m., Kalniškių k., Kaišiadorių apyl., Kaišiadorių r. *U., t. ir ml. šfr.* R. Sliužinskas 1981–1982. MFA KTR 290 (50). *Pst.:* „Melodija atitinka pateikėjos čia pat padainuotos lietuviškos karinės-istorinės dainos „Žaliam beržynėly paukšte-liai čiulbėjo“ melodiją“.